

Műhely

G. Fekete Éva – Lipták Katalin

Kutatás és gyakorlati tapasztalatszerzés a regionális gazdasági szakemberképzésben

A Miskolci Egyetemen 2009-ben indult az első évfolyam a regionális és környezet gazdaságtan mesterszakon. A képzés célja a hallgatók felkészítése a gazdaság területi folyamatainak megértésére és elemzésére, a területi politika formálásához, eszközeinek alkalmazásához szükséges ismeretek átadása és képességek kialakítása. A végzett hallgatók képesek lokális, regionális, nemzeti és európai uniós szinten egyaránt bekapcsolódni a regionális gazdaság szervezésébe, a fejlesztési feladatok tervezésébe és szervezésébe. A felkészítésben fontos szerep jut a gyakorlati tapasztalatszerzésnek, gyakorlati feladatok megoldásának. A hallgatók a tanórákon megszerzett ismereteiket jelenleg négy csatornán keresztül egészíthetik ki gyakorlati tapasztalatokkal. Ezek:

1. Margó esettanulmány készítő verseny,
2. Periféria Nyári Egyetem,
3. Félévközi tanulmányi kirándulások,
4. Bekapcsolódás empirikus kutatások adatgyűjtő folyamataiba.

„MARGÓ” térségfejlesztési esettanulmány verseny

A Miskolci Egyetem Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete és az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány a 2011/12. tanév 2. félévében először hirdette meg „Margó” címmel, a periférikus kistérségek fejlesztési alternatíváit kidolgozó esettanulmány készítő versenyt.

A verseny eredetileg az országos szintű „Felsőoktatás és a kistérségek partnerségi programjához” illeszkedett, a következő tanévben már ettől függetlenül is működik. Célja a felsőoktatásban résztvevő, területfejlesztéshez kapcsolódó tanulmányokat folytató hallgatók tanulmányainak elmélyítése, közösségi felelősségtudatának erősítése és tudásuk megmértetése révén az elmaradott térségek fejlesztésébe bevonható alkotó energiák felerősítése. A versenyben az első évben a nevezők által szabadon választott periférikus (elmaradott) kistérség fejlődési alternatíváinak felvázolásával és egy reálisnak tartott fejlődési irányhoz kapcsolódó fejlesztési intézkedéssor kidolgozásával lehetett részt venni.

A felhívásra 15 pályamunka érkezett Magyarország és Erdély összesen 6 felsőoktatási intézményéből. A beküldött kistérségi esettanulmányok – többek között – az Ózdi, a Kisteleki, a Mórahalomi, a Sarkadi, a Galyasági, a Gyergyói kistérségek fejlesztési problémáit és lehetőségeit dolgozták fel. A kiírásnak megfelelően a zsűri (Dr.G.Fekete Éva, Herczeg Béla, Schwertner János, Wachter Balázs) által összességében legmagasabb pontszámmal értékelt három csapat munkája jutott a szóbeli második fordulóra.

A döntőre 2012. június 14-én délután, a Miskolci Akadémiai Bizottság székházában, a MAB Regionális Fejlesztési Munkabizottság ünnepélyes ülése keretében került sor. A végső értékelésbe a korábbi pontszámok már nem számítottak be. A zsűri (Béres László, Brunda Gusztáv, Herczeg Béla, Dr.Kuttor Dániel) és a jelenlévő, mintegy 20 fő pártatlan néző pontszámai alapján az elhangzott szóbeli prezentációk között az alábbi sorrend alakult ki:

1. helyezett: Babes-Bolyai Tudományegyetem (Kolozsvár)
Az esettanulmányban feldolgozott kistérség: a Gyergyói-medence
A csapat tagjai: Bajtalan Hunor, Blénessy Gabriella, Deák Attila, Szabó Tamás

2. helyezett: Szent István Egyetem (Gödöllő)
 Az esettanulmányban feldolgozott kistérség: Kistelek térsége
 A csapat tagjai: Föhrétz Eszter, Balló László András, Szigeti Tamás, Varga Zsolt
 Felkészítő tanár: Dr. Goda Pál – Dr. Kollár Kitti
3. helyezett: Budapesti Corvinus Egyetem (Budapest)
 Az esettanulmányban feldolgozott kistérség: Ózd és térsége
 A csapat tagjai: Csárdás Éva Anna, Darvas Fruzsina, Ferenczi Dániel, Kiss Melinda
 Felkészítő tanár: Dr. Forman Balázs
4. helyezett: Szegedi Tudományegyetem (Szeged)
 Az esettanulmányban feldolgozott kistérség: Mórahalomi kistérség
 A csapat tagjai: Bagdi Ferenc, Balog Máté, Kovács Péter, Lócskai Ádám
 Felkészítő tanár: Dr. Bajmócy Zoltán – Vas Zsófia

A Miskolci Egyetem csapata ugyan a döntőbe nem került be, de a hazai pálya előnyeit kihasználva, ők is tartottak egy színvonalas prezentációt Jósavfő és környéke fejlesztési lehetőségeiről.

Mint ahogyan azt Dr. G. Fekete Éva, a verseny kezdeményezője megnyitó gondolataiban kifejtette, a verseny elérte célját, amennyiben sikerült a különböző felsőoktatási intézmények hallgatóit az elmaradott térségek problémái iránt érzékenyíteni, valamint a különböző szakmai iskolák között is párbeszédet kialakítani. Ezen törekvés folytatásaként került sor augusztusban – immár harmadízben – a szintén a Miskolci Egyetem Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete és az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány által meghirdetett, ugyancsak több hazai és határon túli felsőoktatási intézmény hallgatóit fogadó „Periféria Nyári Egyetemre”.

Periféria (LHH) Nyári Egyetem

Az előző évek hagyományának megfelelően, 2012-ben harmadszorra is megrendezésre került a *Periféria Nyári Egyetem* Irotán a Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet és az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány szervezésében 2012. augusztus 21-24. között.

A rendezvényen 20 hallgató vett részt, a Budapesti Corvinus, a Miskolci és a Kaposvári Egyetemről. A hallgatók délelőttönként a térség településeit ismerték meg, előre kiadott szempontok alapján interjúkat készítettek, fotóztak. A délutánok szakmai előadásokkal teltek, a témák között megjelent az agrárium és a vállalkozások, a foglalkoztatás és a vidéki környezet.

Előadást tartott Juhász Pál szociológus, Üveges Gábor Hernádszentandrás polgármestere, Dr. Fazekas Károly főigazgató MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Vecsei Miklós alelnök Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Dr. Ónodi Gábor és Krizsán András építész, Dr. Kovács Katalin főmunkatárs MTARKK. A rendezvény zárásaként Dr. G. Fekete Éva összegezte a tapasztalatokat a hallgatók közreműködésével.

A hallgatók nagyon élvezték a csendes és nyugodt vidéki környezetben eltöltött, információban és a vidéki Magyarország megismerésében annál gazdagabb pár napot.

Félévközi tanulmányi kirándulások 2012-ben

A Miskolci Egyetem Regionális és környezeti mester szakos hallgatók Dr. G. Fekete Éva vezetésével 2012-ben négy szakmai kiránduláson vehettek részt. A szakmai program minden esetben a Vidékfejlesztés, a Helyi gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztés és a Regionális programozás és menedzsment és a Környezeti elemzések tárgyakhoz kapcsolódott.

2012. április 4. – Borsod-Torna-Gömör LEADER Közösség (Boldva – Borsodszirák – Edelény)

A Bódva-völgyben tett kirándulás elsősorban a vidékfejlesztés néhány kulcskérdésére fókuszált. Boldván a helyi sütödében, majd a helyi húsboltban a helyi gazdaság és a helyi piac működésével, a helyi termékek előállításával és értékesítésével, majd a 2011-ben, vidékfejlesztési támogatással indított Integrált Közösségi Szolgáltató Tér feladataival, eddigi eredményeivel ismerkedtek a hallgatók. Borsodszirákon Tóth Bálint 300 hektáron gazdálkodó egyéni vállalkozó gazdaságát, azon belül is a szintén vidékfejlesztési támogatással létrehozott mézfeldolgozó technológiáját és piaci vonatkozásait mutatták be a csoport számára. Edelényben a helyi LEADER akciócsoport munkaszervezetének vezetője a LEADER program gyakorlatába és a vidékfejlesztési menedzsment mindennapjaiba adott betekintést.

2012. április 21. – Borsodi Mezőség (Gelej – Tiszabábolna – Tiszavalk – Tiszadorogma – Ároktő)

A szakmai kirándulás a geleji sajtüzemben tett látogatással kezdődött. Gelejen az évtizedeken át híres juhászat – a nagyüzemi keretek között – megszűnt és helyét a tejelő szarvasmarha ágazat vette át. Szükség volt erre a váltásra, hiszen a 90-es évek elején épült tejüzem folyamatos működéséhez nagy mennyiségű alapanyagot kellett biztosítani. Így a juhászat már nem annyira jellemző a településre, de a juhászt, mint a "geleji" termékek védjegyét megtartotta az üzemet működtető, jelentős részben exportra termelő SAJT KFT. Tiszabábolnán a Mezőgazdasági Szövetkezet elnöke a szövetkezet gazdálkodásáról és kiemelten az agrárkörnyezetvédelmi programhoz való kapcsolódásukról (tűzokvédelem) tartott ismertetőt. Tiszavalkon az 1999-ben alakult, de mára a térségben működő más fejlesztő szervezetek árnyékába került Cötkény Térségfejlesztő Szövetségről, a térségben indított ökológiai programról, valamint a kistérségi fejlesztő munkában szerzett tapasztalataikról adtak tájékoztatást a Szövetség vezetői. Tiszadorogmán a LEADER csoport tevékenységét mutatta be az egyesület elnöke, a munkaszervezet vezetője és egyik menedzsere. Ároktőn a település általános bemutatása mellett a közmunkaprogram került a fókuszba.

2012. október 29. – Cserehát (Boldva)

A kirándulás célja ezúttal az volt, hogy a területfejlesztés szakirányos hallgatók bepillantást nyerhessenek egy településszövetség és egy települési önkormányzat életébe, mindennapi feladataiba és problémáiba. A kirándulás során Boldva községbe tértünk vissza. A látogatás első felében a História-völgy boldvai állomásán megtekintettük a Református templomot valamint a Barátok házában létrejött kiállítást a falu történelmi múltjáról, a szerzetesek életéről. A Barátok házában - közös teázás keretében – találkoztak Báriné Kántor Magdolnával a Cserehát Településszövetség menedzserével, akit a településszövetség feladatáról, céljairól és aktuális projektjeiről kérdeztek a hallgatók. A szakmai kirándulás a délután 5 órakor kezdődő testületi üléssel zárult. Itt a hallgatók képet kaphattak a település helyzetéről, a jelenleg megoldandó feladatairól és problémáiról illetve megismerkedhettek a település képviselőivel. A testületi ülés napirendjén a körzeti orvosnak, majd a védőnőnek a település közegészségügyi (benne hangsúlyosan a telep 134 portáján élő 770 fő roma lakos) helyzetét áttekintő beszámolója, a járás megalakulásából és az iskola állami kézbe adásából adódó változások áttekintése, az ebből adódó helyi döntések meghozatala szerepelt. Közben a hallgatók bepillantást nyerhettek a szociális problémák helyi kezelésébe, az iskola önkormányzati kézben maradását kezdeményező helyi döntést megalapozó érvek felsorakoztatásába, a helyi közösséget érdeklő kérdések körébe. Megtapasztalhatták a szubszidiaritás gyakorlati érvényesülését a helyi és a járási hivatalok közötti hatáskörök telepítésében, a polgármesteri hivatalok és a kistérségi társulások átalakulásából adódó gyakorlati feladatok és kérdések körét.

2012. november 26-27. – Zemplén (Pálháza – Komlóska)

A kirándulás első napján a hallgatók Pálházán, Magyarország egyetlen, 1959 óta működő perlitbányájában tettek látogatást. Közvetlenül a bánya melletti előkészítő üzemben történik az építőiparban hőszigetelésre, a mezőgazdaságban pedig talajjavításra, a földkeverékek lazítására használt perlit őrlése, szárítása és osztályozása. Kőkapun a Károlyiak korában vadászkastélyként használt épületre és a csodálatos természeti környezetre épült turisztikai szolgáltatások, Sátorajáújhelyen a Kalandpark szolgáltatásai megismerése segített a térségi turisztikai fejlesztések működésének megértésében. Pálházán a polgármesteri hivatalban kapott tájékoztató pedig az ország legkisebb városának mindennapjaiba engedett bepillantást. Másnap Zemplén egy több szempontból is unikális kistelepülése, Komlóska és az ott folyó helyi fejlesztés megismerése szerepelt a programban. Komlósán a helyi gazdaság tudatos felépítésének és fejlesztésének egy érdekes gyakorlatával ismerkedhettek meg a hallgatók. Az ország talán legkisebb működő, ruszin nemzetiségi iskolája, a meglévő és kialakuló helyi termelő vállalkozások és termékeik, a több száz vállalkozásnak telephelyet adó iparterület megismerésén túl a polgármesterrel készített többórás interjú segített a „komlóscai csoda” titkának megfejtésében és ezáltal a helyi fejlesztésről tanultaknak a gyakorlattal való összevetésében. A Komlósán tapasztaltakból esettanulmány készül, mellyel a hallgatók egy csoportja a 2013. évi „Margó” esettanulmány készítő versenyre is nevezni kíván.

Bekapcsolódás empirikus kutatások adatgyűjtő folyamataiba

A posztmodern értékek vidéki térségekben való jelenlétének kimutatását szolgáló 2009-2011. évi kérdőíves felmérésekben részt vettek a hallgatók is. Ezt követően az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány által, a Közösén a jövő munkahelyeiért Alapítvány támogatásával megvalósított „Lokális foglalkoztatáspolitikai, a nem piaci foglalkoztatás jellemzői” című kutatás ad feladatot a mesterszakos hallgatók számára. A helyi önkormányzatok és civil szervezetek képviselőivel közösségi foglalkoztatási tapasztalataikról készített interjúk és a non-profit foglalkoztatás költség-haszon elemzésének elvégzéséhez szükséges adatokat összegyűjtő kérdőív összeállítása, lekérdezése, feldolgozása, majd az ezen információkon alapuló kilenc esettanulmány készítése nem csupán kutatási gyakorlatot adnak, de valós élettapasztalatokkal is gazdagítják a fiatalokat.

A hallgatók véleménye szerint az ezekhez hasonló egyetemen kívüli szakmai programok jelentős mértékben segítik látókörük bővítését, a megszerzett elméleti tudás rögzülését, alkalmazhatóságának tesztelését. Mindez az órai munkában és a vizsgán is visszatükröződött, a látottak számos esetben szolgáltak példaként és hivatkozási alapként az elméleti kérdések kifejtéséhez.